

Sygn. I C 142/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Maria Cichoń
Protokolant:	Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2013 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. S.**

przeciwko (...) **w W.**

o zapłatę

i sprawy z powództwa **K. S.**

przeciwko (...) **w W.**

o zapłatę

I. 1. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powódki J. S. kwotę 80.000 zł (słownie: osiemdziesiąt tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 marca 2012 r. do dnia zapłaty;

2. oddała powództwo J. S. w pozostałej części;

3. pozostawia referendarzowi rozliczenie między stronami kosztów procesu z ustaleniem, iż powódka wygrała proces w 80%;

II. 1. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powoda K. S. kwotę 60.000 zł (słownie: sześćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty;

2. oddała powództwo K. S. w pozostałej części;

3. pozostawia referendarzowi rozliczenie między stronami kosztów procesu z ustaleniem, iż powód wygrał proces w 67%.

I C 142/12

UZASADNIENIE

Powódka J. S. pozwem z dnia 30 marca 2012 r. domagała się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego (...) S.A. w W. zadośćuczynienia pieniężnego w wysokości 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za krzywdę, jakiej doznała na skutek śmierci córki M. S., która zginęła w wypadku komunikacyjnym w dniu 22 grudnia 2006 r. na przejeździe kolejowym w miejscowości K., gmina C..

Powód K. S. – ojciec M. S. – pozwem z dnia 28 sierpnia 2012 r. domagał się z tytułu tego samego zdarzenia zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego (...) S.A. w W. zadośćuczynienia pieniężnego w wysokości 90.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia (...)

Na mocy postanowienia z dnia 30 października 2012 r. wyżej wymienione sprawy zostały połączone do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia – i dalej obie toczyły się pod sygn. I C (...).

Pozwany (...) S.A. w W. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa zarówno J. S. (k. 34 – 40 akt), jak i K. S. (k. 86 – 91 akt).

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany podniósł, iż w myśl regulacji zawartej w art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...) i (...) umowa ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego (sprawcy wypadku) nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej z tytułu naruszenia dóbr osobistych przez sprawcę wypadku.

W dniu 28 grudnia 2012 r. doszło do przejęcia spółki (...) S.A. w W. przez Towarzystwo (...) S.A. w W. w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. w związku z art. 506 § 4 k.s.h. i z tym dniem, zgodnie z art. 494 § 1 k.s.h., spółka przejmująca z dniem połączenia wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej (informacje pozwanego z dnia 21 marca 2010 r. z odpisem KRS (...) – k. 140 – 149 akt).

Sąd ustalił:

Córka powodów – M. S. – w wieku 19 lat zginęła w wypadku komunikacyjnym, do którego doszło w dniu 22 grudnia 2006 r. na przejeździe kolejowym w miejscowości K., gmina C..

Kierujący samochodem osobowym marki R. (...) o numerach rejestracyjnych (...) – D. S. – na przejeździe kolejowym nie ustąpił pierwszeństwa przejazdu składowi pociągu osobowego nr (...) relacji T. – C. i doprowadził do zderzenia, w następstwie którego śmierć na miejscu ponieśli kierowca samochodu oraz jego pasażerka, którą była M. S..

Na mocy postanowienia z dnia 26 marca 2007 r. Prokurator Rejonowy w Chojnicach w sprawie 1 Ds (...) umorzył postępowanie z uwagi na śmierć sprawcy wypadku – D. S..

dowód: akt zgonu M. S. oraz odpis postanowienia Prokuratora Rejonowego w Chojnicach z dnia 26 marca 2007 r., sygn. akt 1 Ds (...) – dokumenty złożone w aktach szkody (...) S.A. – nr (...).

W dniu zdarzenia pojazd, którym poruszał się sprawca wypadku, posiadał ważne ubezpieczenie OC w (...) S.A. w W..

fakt bezsporny

Do wypadku doszło na przejeździe kolejowym oddalonym około 300 m od miejsca zamieszkania M. S., w kilka chwil po jej wyjeździe z domu wraz z kolegą jego samochodem na zakupy przedświąteczne. Do wypadku doszło nieomal na oczach rodziny. W domu matka (powódka) słyszała gwizd lokomotywy i odgłosy gwałtownego hamowania pociągu. Biegła w stronę wypadku – została zatrzymana przez sąsiadkę. Korzystała tego dnia z pomocy lekarskiej w szpitalu z powodu silnych dolegliwości bólowych w klatce piersiowej wywołanych stresem.

Ojciec (powód) widział, jak skład pociągu ciągnął za sobą samochód, którym jechała córka (M. S.). Z. – z miejsca zdarzenia został zabrany do szpitala karetką Pogotowia.

W chwili krytycznego zdarzenia M. S. miała ukończoną szkołę zawodową w zawodzie fryzjerki i poszukiwała pracy w tym zawodzie.

M. S. przez całe swoje życie mieszkała wraz z rodziną – rodzicami (powodami w tej sprawie) J. S. i K. S. oraz z rodzeństwem – bratem S., siostrą A., bratem P., siostrą D. i siostrą B.. W chwili zdarzenia rodzeństwo poszkodowanej miało odpowiednio: 22, 21, 17, 15, 12 i 10 lat.

W czasie, kiedy doszło do wypadku, powódka J. S. nie pracowała – zajmowała się prowadzeniem domu. Powód K. S. pracował w Niemczech – wrócił do domu na kilka dni przed tym zdarzeniem.

Rodzina wszystkie święta zawsze spędzała i nadal spędza razem. Do dnia dzisiejszego przy stole wigilijnym jest stawiany talerzyk dla M..

Najtrudniejsze dla powodów jest to, że do tragedii doszło niedaleko domu i za każdym razem, kiedy przechodzą przez przejazd kolejowy, przypominają im się wypadek i śmierć córki.

Na miejscu zdarzenia zaraz po wypadku powód postawił pamiątkowy krzyż, niedawno ten krzyż wymienił – wykonał ze stali nierdzewnej, aby był trwały.

dowód: zeznanie powódki – k. 232 w związku z k. 57 verte i 58 oraz zeznanie powoda – k. 232 akt.

Powódka J. S. od 2004 r. leczy się psychiatrycznie z rozpoznaniem zespołu depresyjnego. Korzystała z konsultacji psychiatrycznej w krótki czas po śmierci córki.

dowód: historia choroby z (...) – złożona w kopercie na k. 65 akt.

Śmierć córki, zarówno dla powódki, jak i powoda, była bardzo silnym przeżyciem traumatycznym. Do chwili obecnej rodzice przeżywają poczucie straty, które nasila się w okresie świąt Bożego Narodzenia.

W rodzinie powodów były i są bardzo silne więzi emocjonalne między rodzicami i dziećmi.

dowód: ustna uzupełniająca opinia biegłego psychologa W. H. – k. 232 verte.

Tragiczna śmierć córki M. S. w dniu 22 grudnia 2006 r. wywołała u powódki zaburzenia emocjonalne. Czynnikiem, które spotęgowały emocjonalne obciążenie, były niewątpliwie: moment wypadku (wydarzenie miało miejsce dwa dni przed wigilią Bożego Narodzenia) oraz fakt, że M. przed tym wypadkiem była podniecona perspektywą świątecznych zakupów, radosna, pełna nadziei na przyszłość i taka została przez matkę zapamiętana. Zaburzenia emocjonalne nadal u powódki występują. Powódka prezentuje większość objawów wskazujących na występowanie u niej zespołu stresu pourazowego ((...)). Prognoza dla powódki na przyszłość jest zła. Powódka nadal bierze leki uspokajające. Cierpi na nerwicę. Nie potrafi cieszyć się życiem, rozpamiętuje bez końca przedmiotowe wydarzenie. Odczuwa silne cierpienie psychiczne, przekraczające „normalne” w takich sytuacjach.

Powódka z uwagi na to, że wcześniej przeżywała stresy i napięcia związane z rozpoznaniem u niej zespołem depresyjnym, szczególnie silnie odczuła dodatkowy cios spowodowany śmiercią córki M..

dowód: opinia biegłego psychologa W. H. – k. 156 – 160 oraz k. 182 – 183 akt.

Tragiczna śmierć córki M. S. wywołała u powoda K. S. wstrząs psychiczny. Bezpośrednio po zdarzeniu trafił do szpitala. W kolejnych dniach i miesiącach po zdarzeniu starał się funkcjonować poprawnie – organizował pogrzeb córki, zajmował się żoną i dziećmi, które w jego ocenie silniej przeżyły stratę. Jego funkcjonowanie nie zmieniło się w kolejnych latach. Nadal stara się znaleźć możliwość zarobku, aby utrzymać rodzinę. Nie pogorszyły się jego relacje z rodziną ani relacje społeczne. Pozostało poczucie żalu i straty. Martwi się wygórowanymi reakcjami żony na śmierć córki.

Utrzymuje się nadal przedłużona reakcja żałoby: tolerowanie przez długi okres ołtarzyka żony, stawianie talerza dla M. przy okazji świąt, częste wizyty na cmentarzu.

dowód: opinia biegłego psychologa W. H. – k. 190 – 192 akt.

W toku postępowania likwidacyjnego Towarzystwo (...) wypłaciło powodom J. i K. małżonkom S. kwotę 30.000 zł tytułem jednorazowego odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej.

dowód: polecenie wypłaty z dnia 27 kwietnia 2007 r. – k. 78 – 79 akt szkody nr (...).

W dniu 24 stycznia 2012 r. powódka J. S. skierowała do (...) S.A. wezwanie do zapłaty kwoty 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią córki M. S.. Jako podstawę prawną powyższego roszczenia podano art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc.

dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 24 stycznia 2012 r. – akta szkody (...).

(...) S.A. w odpowiedzi na to wezwanie pismem z dnia 1 marca 2012 r. odmówiło zapłaty wskazując, iż brak jest podstaw prawnych do żądania zapłaty zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych z uwagi na treść przepisu art. 448 w związku z art. 24 kc.

dowód: pismo (...) S.A. z dnia 1 marca 2012 r. – akta szkody (...).

W dniu 14 maja 2012 r. powód K. S. skierował do Towarzystwa (...) S.A. wezwanie do zapłaty kwoty 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią córki M. S., wskazując jako podstawę prawną powyższego roszczenia art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc.

dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 14 maja 2012 r. – akta szkody (...).

Pozwane Towarzystwo (...) w odpowiedzi na to wezwanie pismem z dnia 10 września 2012 r. odmówiło wypłaty powyższej kwoty podnosząc, iż ustawodawca na dzień powstania szkody nie przewidywał instytucji zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej.

dowód: pismo (...) S.A. z dnia 10 września 2012 r. – akta szkody (...).

Sąd zważył:

Powództwo – zarówno J. S., jak i K. S. – w znacznej części zasługiwało na uwzględnienie.

Należy podkreślić, iż sama zasada odpowiedzialności pozwanego Towarzystwa (...) za skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 22 grudnia 2006 r., w następstwie którego śmierć poniosła córka stron M. S., w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku była bezsporna.

Z tym, że pozwane Towarzystwo w toku postępowania konsekwentnie podnosiło, iż w ramach tego ubezpieczenia nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych powodów w postaci zerwania więzi rodzinnych z najbliższą osobą – córką M. S., z uwagi na brak podstawy prawnej.

Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach, które zostały wydane po wejściu w życie z dniem 3 sierpnia 2008 r. uregulowania zawartego w art. 446 § 4 kc, w myśl którego najbliższym członkom rodziny zmarłego przysługuje roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę spowodowaną śmiercią osoby najbliższej, wypowiedział się, iż Sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 kc także wtedy, gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r. wskutek uszkodzeń ciała lub wywołania rozstroju zdrowia (tak uchwała z dnia 27 października 2010 r., III CZP 76/10,

wyrok z dnia 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10, wyrok z dnia 11 maja 2011 r., I CSK 521/10, uchwała z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11.

W myśl tej linii orzeczniczej, którą Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela, śmierć osoby najbliższej powoduje naruszenie dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym. Zerwanie tej więzi powoduje u takiej osoby ból, cierpienie, rodzi poczucie krzywdy. Źródłem krzywdy jest bezpośrednio czyn niedozwolony, którego następstwem jest śmierć. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia, dla osób mu bliskich zaś jest to naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Osoba dochodząca ochrony na podstawie art. 448 kc, tak jak jest to w powyższej sprawie, może być poszkodowana bezpośrednio i dochodzić naprawienia własnej krzywdy doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego.

Zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy (zeznania świadków, opinia biegłego psychologa i wreszcie zeznania samych powodów) wskazuje jednoznacznie, iż więzi emocjonalne pomiędzy zmarłą tragicznie córką M. S. a jej rodzicami, w szczególności z matką, były bardzo silne. Poczucie krzywdy wzmagają z pewnością, co podkreślił również biegły psycholog, okoliczności samego zdarzenia. Do wypadku doszło nieomal na oczach rodziców (ojciec widział, jak pociąg ciągnął samochód, którym jechała córka, a matka słyszała nagły i ostry gwizd lokomotywy). Nadto do zdarzenia doszło na dwa dni przed świętami Bożego Narodzenia, w kilka dni po przyjeździe ojca do domu właśnie na święta). Nie bez znaczenia jest także fakt, iż córka powodów była osobą bardzo młodą, u progu dorosłego życia – to również wzmacnia poczucie krzywdy, żalu i osamotnienia z powodu utraty osoby najbliższej. Na podkreślenie zasługuje także fakt, że w rodzinie tej więzi rodzinne były szczególnie bliskie. Do chwili śmierci M. wszystkie dzieci mieszkały razem z rodzicami, wszystkie święta spędzali wspólnie. Do chwili obecnej poczucie straty u obojga rodziców jest nadal obecne – każde kolejne święta Bożego Narodzenia wiążą się ze wspomnieniem śmierci córki, każde przejście koło przejazdu kolejowego, na którym zginęła córka, również wywołuje to wspomnienie. Każde z rodziców inaczej przeżywa tę stratę. Ojciec (powód) jest bardziej zamknięty i czując się odpowiedzialny za żonę i pozostałe dzieci, stara się trzymać i nie uzewnętrzniać do końca swoich uczuć. Natomiast matka (powódka), która przed śmiercią córki leczyła się u psychiatry z powodu stanów depresyjnych, szczególnie przeżyła stratę córki (zamartwia się, ciągle wspomina córkę, przez bardzo długi okres trzymała w domu ołtarzyk ze zdjęciem córki, który dopiero w tym roku na prośbę dzieci zlikwidowała). Wystąpiły u niej trwale zaburzenia emocjonalne z objawami zespołu stresu pourazowego.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu, roszczenie obu powodów o zadośćuczynienie pieniężne z tytułu naruszenia ich dóbr osobistych w postaci zerwania więzi rodzinnych zasługuje na uwzględnienie. Przy czym Sąd, ustalając wysokość tego zadośćuczynienia, uwzględnił również przyznane powodom łącznie przez pozwane Towarzystwo (...) odszkodowanie w wysokości 30.000 zł z tytułu pogorszenia ich sytuacji życiowej uznając, iż w znacznej części podstawą przyznania tego odszkodowania była forma rekompensaty za utratę relacji ze zmarłą córką. Brak było bowiem rzeczywistych podstaw do wypłaty tejże kwoty tylko z tytułu pogorszenia się ich materialnej sytuacji życiowej. Córka M. zginęła w wieku 19 lat, nie pracowała, dopiero wchodziła w dorosłe życie. Z uwagi na powyższe Sąd uznał, iż co najmniej na rzecz każdego z powodów w ramach wypłaconego odszkodowania wypłacono po 10.000 zł tytułem naprawienia szkody niematerialnej w postaci utraty relacji ze zmarłą córką. Mając na uwadze powyższą okoliczność, jak również rozważania poczynione wcześniej, Sąd uznał, iż roszczenie powódki jest usprawiedliwione co do kwoty 80.000 zł, a pozwanego co do kwoty 60.000 zł.

Powyższe kwoty, na podstawie art. 481 § 1 kc, sąd zasądził wraz z odsetkami zgodnie z żądaniem powodów. Pozwane Towarzystwo bowiem w odpowiedzi na wezwanie do zapłaty powódki z dnia 24.01.2012 r. i powoda z dnia 14.05.2012 r. odmówiło realizacji ich roszczenia w jakimkolwiek zakresie, kwestionując podstawę prawną zgłaszanych roszczeń.

W pozostałym zakresie Sąd oddalił oba powództwa, uznając je za wygórowane ponad zasądzone kwoty. Podkreślić bowiem trzeba, iż zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę doznaną na skutek zerwania więzi rodzinnych spowodowaną śmiercią osoby najbliższej wskutek uszkodzenia ciała powinno mieć przede wszystkim kompensacyjny charakter, a więc musi przedstawiać z jednej strony ekonomicznie odczuwalną wartość. Z drugiej jednak strony wysokość tego zadośćuczynienia nie może być nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy, ale powinna być – przy uwzględnieniu krzywdy osób poszkodowanych – utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i

przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (tak m.in. wyrok SA w P. z dnia 21 maja 2013 r., (...)). Biorąc pod uwagę wyżej wymienione wskazówki, zdaniem Sądu, przyznane powodom przez Sąd zadośćuczynienie jest adekwatne do doznanej przez nich krzywdy na skutek tragicznej śmierci córki M..

Sąd pominął wnioskowany przez stronę pozwaną dowód z opinii biegłego psychiatry na okoliczność ustalenia stanu zdrowia psychicznego powódki J. S. przed krytycznym zdarzeniem i jego wpływu na sposób przeżycia przez nią śmierci córki. W ocenie Sądu bowiem dla oceny stopnia krzywdy powódki po śmierci córki w zupełności wystarczająca jest ocena dokonana przez biegłego psychologa.

Na podstawie art. 108 § 1 kpc Sąd pozostawił referendarzowi szczegółowe rozliczenie kosztów procesu, w tym kosztów sądowych ustalając, iż powódka wygrała proces w 80 % a powód w 60 % - co oznacza rozliczenie kosztów procesu między stronami na zasadzie ich stosunkowego rozdzielenia (art. 100 kpc).

Na oryginale właściwy podpis.